

Producció i Consum de la Cultura

Codi: 100066

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502758 Humanitats	OT	3	0
2502758 Humanitats	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Dafne Muntanyola Saura

Correu electrònic: Dafne.Muntanyola@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Assignatura optativa, no té prerequisits.

Objectius

Neither highbrows nor lowbrows nor midbrows, but elastic-brows.

George Orwell

L'aproximació sociològica més famosa a la cultura popular occidental és la crítica a la "cultura de masses". Tot i que els conceptes de "societat de masses" i "cultura de masses" venen de més lluny, no prenen la importància cabdal que tenen per a l'anàlisi de la cultura i la societat fins els anys trenta del segle passat. I no es consoliden fins passada la segona Guerra Mundial. Els protagonistes ho són de dues menes ben diferents. En primer lloc, intel·lectuals de l'èlit cultural nord-americana i europea reprenen amb força la crítica, iniciada el segle XIX, que es basa en la percepció d'un món modern que ha diluït les institucions socials secundàries entre la massa de ciutadans individuals i les estructures centralitzades del poder. En segon lloc, membres destacats de l'Escola de Frankfurt, creuen que l'individu, en la "societat de masses", esdevé alienat i isolat, convertint-se en políticament susceptible de ser manipulat pel líder autoritari de torn i culturalment anul·lat per la manipulació de la maquinària de la "indústria cultural". Coincidint amb la consolidació de la societat de consum, el debat s'ha enriquit amb noves aportacions i noves crítiques a partir del referent definit per l'anàlisi de la producció i consum cultural.

L'objectiu general del curs es senzill: definir i comprendre com els termes producció i consum cultural s'empren en contextos quotidians, en els mitjans de comunicació, i també en els entorns literaris i acadèmics. Es tractarà de:

- 1) Adquirir i dominar alguns dels conceptes i teories fonamentals per a l'estudi de la cultura consumida per la majoria, facilitant-ne així l'anàlisi comprensiva.
- 2) Discutir, dissecar i criticar textos, vídeos, imatges i altres mitjans de comunicació que parlen dels conceptes centrals del curs sobre pràctiques, gustos i judicis culturals.
- 3) Fer la construcció d'un objecte de recerca sobre consum i producció cultural.

Compararem pràctiques i discursos en la cultura actual, i ho farem a partir de l'observació i d'anàlisi de la comunicació real i virtual.

4) Posareu en pràctica dues habilitats metodològiques pròpies de la sociologia: La consolidació d'una bona pregunta teòrica per enfocar una recerca comparativa, més enllà dels prejudicis i del discurs dominant; i el manteniment d'una actitud reflexiva en el moment de l'observació d'un escenari d'acció real.

5) La creació d'una fitxa d'observació i un guió d'entrevista per recollir la informació que necessiteu, analitzar-la i presentar-la de forma atractiva, seleccionant exemples càlids i interessants en el moment de la presentació final.

Competències

Humanitats

- Identificar els processos històrics en què s'inscriu la cultura contemporània.
- Interpretar la diversitat social i cultural.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar críticament experiències, materials i propostes.
2. Comparar la lectura dels fenòmens culturals des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya.
3. Definir els conceptes sociològics que interpreten els fenòmens culturals.
4. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
5. Explicar les interpretacions socials de la cultura d'acord amb els enfocaments de la teoria sociològica.
6. Reconèixer les bases de dades bibliogràfiques més idònies per obtenir les fonts sobre un tema determinat.
7. Relacionar els debats entorn dels enfocaments de la teoria sociològica, referits a la cultura i el context històric en el qual han sorgit.
8. Treballar en equip respectant les diverses opinions.

Continguts

Temes del curs

1. El lloc des del qual tractarem la qüestió: La perspectiva sociològica.
2. Els conceptes centrals: producció i consum de cultura. Pràctiques i discurs.
3. Teoria cultural: cultura de masses i cultura popular.
4. Les regles de l'art i la indústria cultural.
5. L'estat, el mercat econòmic i el mercat dels béns simbòlics.
6. Aproximació comprensiva al consum cultural des d'una sociologia del gust.

PROGRAMACIÓ DE CLASSES

LLIURAMENTS

CLASSES

LA PERSPECTIVA
SOCIOLÒGICA I MÈTODES DE

RECERCA EN CULTURA		
Continguts, calendari, avaluació.		
2 preguntes crítiques per lectura	Problema social i problema sociològic (lectura Becker). Com fer notes de camp.	
Preguntes	Taller: Informes de participació cultural (lectura Ariño i Llopis)	
Grups treball (3-4 persones). Tema i cronograma	Presentació dels temes de treball i cronograma (3 diapos)	
Portar 3 lectures i un fragment de notes de camp. Exercici a classe	Taller: Com fer la fitxa d'observació i el guió d'entrevista	
LA MODERNITAT: ELOGIS I CRÍTQUES		
Marxisme		
Preguntes	(lectures Gramsci i Bradbury)	
Preguntes	Els sociòlegs alemanys (lectures Simmel)	
Preguntes	L'elitisme cultural i les masses (lectura Eco i Virginia Woolf)	
Notes de camp	Taller correcció notes de camp	
Guió d'entrevista i fitxa d'observació	La Teoria Crítica: Escola de Frankfurt	
Preguntes	(lectura Manifestos)	
VISIONS DE LA POSTMODERNITAT		
La crítica neomarxista		
Preguntes	(lectura Williams)	
La microsociologia del poder		
Preguntes	(lectures Goffman i Uria)	
La crítica del gust		
Preguntes	(lectura Bourdieu)	
Amb la fitxa grupal i les entrevistes individuals	Tutories integrades seguiment del treball	La crítica a la creativitat
		Última classe de l'assignatura
Exposició de treballs		

Metodologia

Com que es tracta d'una assignatura d'avaluació continuada, cal una assistència constant (mín un 80% de les classes). S'avaluarà la participació regular i activa en les sessions de classe i la feina feta amb les lectures. En relació a aquestes últimes caldrà presentar dues preguntes sobre les lectures a cada sessió de seminari. A més, es potenciarà la participació activa a classe amb entregues parcials per part des i les alumnes que culminarà en un treball en equip.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe teòrica	30	1,2	2, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Presentacions orals de les entregues i del treball final	1	0,04	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8
Seminaris de discussió de textos	20	0,8	1, 2, 3, 5, 7
Tutories	1	0,04	8
Tipus: Autònomes			
Elaboració del treball tutoritzat	31	1,24	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Lectura de textos i ampliació	10	0,4	1, 2, 5, 6, 7
Organització d'apunts i material de classe	10	0,4	1, 2, 3, 5, 6, 7
Recerca d'informació bibliogràfica, hemerogràfica i a Internet	8	0,32	1, 2, 5, 6, 7, 8

Avaluació

Com que es tracta d'una assignatura d'avaluació continuada, cal una assistència constant (mín un 80% de les classes). S'avaluarà la participació regular i activa en les sessions de classe i la feina feta amb les lectures. En relació a aquestes últimes caldrà presentar dues preguntes sobre les lectures a cada sessió de seminari. A més, es potenciarà la participació activa a classe amb entregues parcials per part des i les alumnes que culminarà en un treball en equip.

Cal presentar-se a totes les entregues. Si aquestes no es complexien o no s'arriba a un mínim de 4, l'assignatura es considerarà suspesa. Es considerarà un alumne com a "no avaluable" (antic "no presentat") només en els casos que l'estudiant comunicui a la professora que deixa la classe les dues primeres setmanes de l'assignatura, o bé si s'han complert totes les entregues amb més de 4 menys una.

Al moment de comunicació de les qualificacions dels elements d'avaluació de l'assignatura se'n comunicarà el procediment i terminis de revisió.

* Les preguntes de seminari s'han d'entregar a classe, i les entregues del treball el dia marcat al programa a classe o a la bústia abans de les 6 de la tarda. NO S'ACCEPTERAN ENTREGUES QUE NO SIGUIN EN PAPER, SENSE NOM O FORA DE TERMINI.

* El plagiat és un delicte i una presa de pèl. Plagiar les idees o les frases d'algú sense citar de forma directa o indirecta comporta SUSPENDRE L'ASSIGNATURA.

* Dediqueu temps i diners a venir a classe. Per tant, l'ús del mòbil, de l'ordinador, de la tablet i d'altres dispositius electrònics a l'aula no està permès.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració preguntes crítiques sobre les lectures	30	11	0,44	1, 2, 3, 4, 5, 7
Entrega fitxa d'observació i guió d'entrevista	10	2	0,08	2, 3, 5, 7
Notas de camp individuals	15	12	0,48	1, 5
Presentació oral del treball	15	1	0,04	1, 3, 5, 7, 8
Treball final escrit	25	13	0,52	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA OBLIGATÒRIA

1. Becker, H. (1995/2009). El poder de la inercia, *Apuntes de investigación del CEYP*, 15: 99-105.
2. Ariño, A. i Llopis, R. (2015). Participació cultural de la joventut catalana. Generalitat de Catalunya. (Tipologia i Reflexions finals pp. 27-55.)
3. Gramsci, A. (1948/2017) "La formación de los intelectuales" de *Cuadernos de la Cárcel*, 12, traducción Manuel Sacristán en Rendueles, C. (Ed.) *Escritos (Antología)*. Madrid: Alianza.
- Bradbury, M. (2012) *The History Man*. Picador. (fragment de "La crítica de la cultura y de la sociedad").
4. Simmel, G. (1908/2001) *El Individuo y la libertad : ensayos de crítica de la cultura*. Barcelona : Península. (Sociología de la comida i El individuo y la libertad).
5. Eco, Umberto. (1968). Apocalíticos e integrados. Ed. Lumen. (fragments)
- Woolf, V. (October 1932, Unsent) "Letter to the editor of the "New Statesman".
6. **Manifest del futurisme** de Marinetti (1909) <http://www.xtec.cat/~malons22/personal/manifestos.htm>
- Manifest Dada** de Picabia (1920) <http://www.xtec.cat/~malons22/personal/manifestos.htm - dada11>
- Manifest Groc** de Dalí et al.(1928) <http://filcat.uab.cat/gelcc/modern/textos/mod106.pdf>
7. Williams, R. (1958/2008) La cultura es algo ordinario". A *Historia y cultura común. Antología*. Madrid: Los libros de la Catarata.
8. Goffman, E. (1982/1999) "Microsociología e historia"
- Uria, F. A. (1999) "Tatuajes", *Revista Archipélago*, 37: 105-112.

9. Bourdieu, P. (1979/2010) *El sentido social del gusto. Elementos para una sociología de la cultura*. Buenos Aires: SigloXXI. (Consumo cultural)

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

Adorno, T. 1967. *La industria cultural y sociedad de masas*, Monte Avila, Caracas,

Baudrillard, J. (1978) *Cultura y simulacro*, Kairós, Barcelona.

Barth, F. (1976) *Los grupos étnicos y sus fronteras. La organización social de las diferencias culturales*, F.C.E., México.

Bauman, Z. (2002) *La cultura como praxis*, Paidós, Barcelona.

Bell, D. (1977) *Las contradicciones culturales del capitalismo*, Alianza, Madrid.

Bourdieu, P. (1979). *La distinction*. Seuil, Paris.

Burke, P. (1991). *La cultura popular en la Europa moderna*, Alianza, Madrid.

Becker, H. (2002). "Studying the New Media". *Qualitative Sociology*, 25-3, 337-343.

Durkheim, E. (1912) *Les formes élémentaire de la vie religieuse*. Paris: PUF.

Eagleton, T. (2000) *The ideal of culture*. Blackwell Publishing.

Eco, U. (2006) *Apocalípticos e integrados*, Tusquets, Barcelona.

Elias, N. (1988) *El proceso de la civilización*, F.C.E., México.

Foucault, M. (2006) *Historia de la sexualidad*, Siglo XXI, México.

Freud, S. (1930/2008) *El malestar de la civilización*. Girona: Accent Editorial.

Goffman, E. (1988) "La ritualización de la feminidad", en *Los momentos y sus hombres. La reinención de la naturaleza*, Paidós, Barcelona.

Haraway, D. (1995) *Ciencia, "ciborgs" y mujeres*, Cátedra, Madrid.

Harris, M. (1985) *El desarrollo de la teoría antropológica: historias de las teorías de la cultura*, Siglo XXI, Madrid.

Hoggart, R. (1957) *The Uses of Literacy*. New York: Chatto and Windus.

Horkheimer, M. (1966) *La función de las ideologías*, Taurus, Madrid.

Mcluhan, M. (1998) *La galaxia Gutemberg: génesis del "Homo Tipographicus"*, Círculo de Lectores, Barcelona.

Manheim, K. (1987) *Ideología y Utopía*, F.C.E., México.

Marcuse, H. (1999) *Eros y civilización*, ed. Ariel, Barcelona.

Marx, K., *La ideología alemana*, Grijalbo.

Morin, E. (1966). *El espíritu del tiempo. Ensayo sobre la Cultura de Masas*, Taurus, Madrid.

Menand, L. (2011) *Browbeaten: Dwight Macdonald's war on Midcult*. *The New Yorker*, Sept 5 2011.

Molotch, H. (2002). "Place in Product", *International Journal of Urban and Regional Research*, 26: 665-88.

Muntanyola, D. (2010). "Danza y cognición: el proceso de creación coreográfica", en J. Noya, M. Pérez y F. del Val (Eds.) *MUSYCA. Música, sociedad y creación artística*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Muntanyola, D. (2012) La decisió artística i les seves condicions de producció: parlant amb un equip de rodatge, *Athenea Digital*, volum12, num 2, juliol, 89-109.

Muntanyola-Saura, D. (2017). "El habitus en la danza: las habilidades sociales y artísticas de un ensayo", en Morató y Santana-Acuña. *La nueva sociología de las artes*. Barcelona: Gedisa

Peterson R. A. and Kern, R. (1996) Changing highbrow taste: from snob to omnivore', *American Sociological Review*, 61, 900-909.

Savage, M & Silva, E. B. (2013). Field analysis in cultural sociology *Cultural sociology*, 7 (2). 111-126.

Simmel, G., (1988). *Sobre la aventura. Ensayos filosóficos*, Península, Barcelona.

Sintas, J.L. and Alavarez, E.G. (2004). Omnivore versus univore consumption and its symbolic properties: evidence from Spaniards performing arts attendance', *Poetics*, 32, 463-484.

Taylor, C (1996). *Fuentes del yo: la construcción de la identidad moderna*, Paidós, Barcelona.

Tocqueville A. (2005) *La democracia en América*, F.C.E., México.

Varela, J. y Alvarez-Uria, F. (2008). *Materiales de sociología del arte*, Siglo XXI, Madrid.

Veblen, T. (1899) *Teoría de la clase ociosa*. Madrid: Alianza.

Ward, A. Wright, D. & Gayo-Cal, M. (2007). Understanding Cultural Omnivorousness: Or, the Myth of the Cultural Omnivore, *Cultural Sociology*, July, 1. 2: 143-164.

Weber, M., *La ética protestante y el espíritu del capitalismo*, (múltiples ediciones).

Williams, R. (1981) *The sociology of culture*. University of Chicago Press.